

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу
moodle.nati.org.ua

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 201 «Агрономія»

Освітня програма 201 «Агрономія»

Рік навчання 1, семестр 2

Форма навчання денна, заочна

Кількість кредитів ЄКТС 3

Денна форма навчання: 14 год. - лекції; 16 год. - семінарські; 60 год. - самостійна робота. Заочна форма навчання: 4 год.- лекції; 4 год.- семінарські; 82 год. - самостійна робота

Мова викладання українська

д-р іст. наук, доцент Сидорович Олександр Сергійович
sydorovith@ukr.net

<http://moodle.nati.org.ua/course/view.php?id=845>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування системи знань про закономірності національного історико-культурного процесу, основні досягнення вітчизняної культури, засвоєння загальнолюдських та національних культурних цінностей, збагачення духовного світу. Формування моральних і естетичних потреб та здатності зберігати й охороняти культурні здобутки України.

Завдання вивчення дисципліни:

- Визначити передумови та засади культури, її виникнення, тенденції розвитку та основні закономірності функціонування;
- Розглянути багатомікову історію вітчизняної культури, розкрити основні етапи її розвитку;
- Розкрити специфіку української культури, визначити її місце і роль у сучасному світовому культурному просторі;
- Сприяти збагаченню духовного світу студентів, зростанню інтересу до самостійного творчого осмислення культурного спадщини, власній участі в культурному будівництві України;
- Визначити особливості та тенденції розвитку вітчизняної культури ХХІ ст., дати аналіз стану сучасних течій, молодіжних субкультур та контркультурних відгалужень.

дисципліни, що передують: «Історія української державності», «Українська мова за професійним спрямуванням».

дисципліни, що забезпечуються: «Філософія», «Правова культура особистості».

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія»

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 2. здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції.

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 3. Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права.

ПРН 5. Проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (л.з/ п.з, с.з/с.р)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1				
Тема 1. Етнокультурологія як навчальна дисципліна	Денна форма 2/2/7,5 Заочна форма 0,5/0/10	Аналізувати Сутність української культури в контексті основних культурологічних парадигм; типологію української культури. Розрізняти складові української культури. Українське мистецтво як квінтесенція	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної	10 балів

		художньої культури. Знати види українського мистецтва; предмет української культури та зміст навчального курсу.	роботи.	
Тема 2. Витоки української культури	Денна форма 2/2/7,5 Заочна форма 0,5/2/10	Розрізнити особливості трипільської та інших археологічних культур; культурний процес кіммерійського, скіфського і сарматського періодів. Зарубинецька і черняхівська культура та їх місце в культурному надбанні слов'ян. Венеди, анти і склавини, їх пам'ятки та матеріальна культура. Аналізувати духовну культуру давніх слов'ян.; торгові й культурні зв'язки з античними містами-державами Північного Причорномор'я.	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	10 балів
Тема 3. Культура Київської Русі	Денна форма 2/2/7,5 Заочна форма 0,5/0/10	Розуміти етнокультурні риси «українського» середньовіччя та християнсько-язичницький синкретизм як його світоглядну основу. Знати особливості релігійного життя; світську культуру: початок писемності, освіти і наукових знань. Архітектурні пам'ятки. Монументальний живопис, станкові твори та мініатюри. Народна культура Київської Русі. Обряди та звичаї українського народу. Українська народна творчість. Українська культура під гнітом татаро-монгольської	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	10 балів

		навали. Давньоруська культурна спадщина у східноєвропейському ареалі культурних традицій.		
Тема 4. Культурні процеси за литовсько-польської і польсько-козацької доби	Денна форма 2/2/7,5 Заочна форма 0,5/0/10	Вміти визначати спадкоємність культури Київської Русі та творче осмислення нових цінностей західноєвропейського Ренесансу. Утвердження гуманістичних ідей в умовах релігійного протистояння. Аналізувати поширення просвітництва та відродження ідеалів ранньохристиянської культури. Братський рух та його культурні здобутки: повернення до візантійської спадщини, підтримка шкільництва, розвитку української філології, книго писання та книгодрукування. Києво-Могилянська колегія (академія). Нові явища в галузі церковної культури: перекладна та полемічна література, греко-православне богослужіння.	Написання доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій, підготовка словника термінів. Виконання самостійної роботи.	10 балів
Модульна письмова робота 1				10
Разом за змістовим модулем 1				50
Модуль 2				
Тема 5. Українська культура доби козацько-гетьманської держави. Українське бароко	Денна форма 2/2/7,5 Заочна форма 0,5/0/10	Аналізувати процеси реформації церкви та освіти, розвиток науки. Розвиток і поширення друкарської справи. Знати особливості української барокової літератури. Українське бароко в архітектурі, образотворчому	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної	10 балів

		<p>мистецтві, граверстві. Розрізнити передумови формування українського театру. Музичне життя України другої половини XVII-XVIII ст. Вплив української культури на розвиток культурних процесів Росії.</p> <p>Аналізувати козацтво та його роль у формуванні національної само визначеності української культури. Ренесансні тенденції в розвитку міської культури. Шкільний та ярмарковий театр. Вертеп. Жанри побутового музикування. Відродження храмового та цивільного будівництва. Архітектура кам'яна і дерев'яна. Стильові ознаки оборонних споруд. Малярство монументальне та станкове. Становлення світського живопису, портрет. Жанрове оновлення усної народної творчості. Декоративно-ужиткове мистецтво.</p>	роботи.	
<p>Тема 6. Національно-культурне піднесення в Україні у 20-ті роки XX ст. "Розстріляне" українське відродження 30-х років</p>	<p>Денна форма 2/2/7,5 Заочна форма 0,5/0/10</p>	<p>Розуміти передумови розвитку культури і мистецтва. Створення Української Академії наук, наукові досягнення В. Вернадського, Д. Багалія, М. Кащенко, О. Фоміна та ін. М. Грушевський, його громадська і наукова діяльність.</p> <p>Аналізувати літературу і театр у нових умовах</p>	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	10 балів

		<p>мистецького життя. Видання журналів ("Музагет", "Мистецтво", "Шляхи мистецтва"), збірників та альманахів ("Гроно", "Буяння" та ін.). Створення мистецьких спілок: "Плуг" (С. Пилипенко, А. Головка, П. Панч та ін.), "Гарт" (В. Еллан-Блакитний, В. Сосюра, П. Тичина, М. Хвильовий та ін.) і груп: футуристів ("Нова генерація"), неокласиків (М. Зеров, М. Рильський, П. Пилипович, М. Драй-Хмара та ін.), символістів ("Біла студія"), конструктивістів ("Авангард"), пролетарських письменників (ВАПЛІТЕ). Досягнення в театральному мистецтві та кіно (Лесь Курбас, О. Довженко), театр "Березіль", драматургія М. Куліша. Український мистецький авангард та його доля в 30-ті роки.</p>		
<p>Тема 7. Культура України періоду Другої світової війни, повоєнного часу та 60-80 років ХХ ст.</p>	<p>Денна форма 2/2/7,5 Заочна форма 0,5/0/10</p>	<p>Знати особливості розвитку науки та освіти, преси і радіо, театру і кіно, образотворчого мистецтва під час війни. Створення нових вищих навчальних закладів і розширення мережі науково-дослідних установ у повоєнні часи. Розвиток науки і техніки. Акції, спрямовані проти творчої інтелігенції, вилучення з бібліотек книг українських політичних діячів і письменників.</p>	<p>Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.</p>	<p>10 балів</p>
<p>Тема 8. Провідні тенденції розвитку сучасної</p>	<p>Денна форма 0/2/7,5 Заочна форма</p>	<p>Розуміти причини кризових явищ в культурі</p>	<p>Опрацювання першоджерел, написання</p>	<p>10 балів</p>

української культури. Модерн і постмодерн	0,5/2/12	глобалізованого світу. Зростання соціально-прагматичного вектора розвитку європейської культури XIX-XX ст. Дегуманізація культури та її прояви в мистецтві XX ст. Художній світ техногенної цивілізації. Аналізувати естетику модернізму та постмодерністську модель світу в українській та світовій інтерпретаціях. Постмодернізм як плюралізм стилевих напрямків в українському мистецтві. Характерні риси українського постмодерну та їх прояви в українській культурі. Експансія американської «маскультури». Проблема культурного відчуження: поляризація відношень «елітарна культура – народна культура».	конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	
Модульна письмова робота 2				10 балів
Разом за змістовим модулем 2				50
Всього за курс				100

ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (інтерактивне викладення теоретичного матеріалу з використанням презентацій за допомогою мультимедійних засобів); семінарські заняття (доповіді, обговорення теоретичних питань, групова робота, колоквіуми), самостійна робота (вивчення рекомендованих джерел, опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до написання модульних робіт, виконання індивідуальних завдань в тому числі в рамках діяльності студентського гуртка «Стежками Геродота»).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Таблиця 1.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

Таблиця 2.

Формування загальної оцінки за курс (денна форма навчання)		
Максимальна кількість балів	80 балів (поточний контроль) сума балів оцінок за відповіді на семінарських заняттях, роботу на лекціях та виконання завдань	20 балів (модульний контроль) – письмова робота (есе)
Мінімальний пороговий рівень	50 балів (поточний контроль)	10 балів (модульний (проміжний) контроль)

Критерії оцінювання під час поточного контролю

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, і письмові модульні роботи.

Оцінювання роботи на семінарських заняттях здійснюється за шкалою від «0» до «10»; письмові модульні роботи – від «0» до «10». Загальна оцінка за окрему тему становить 10 балів і формується як середнє арифметичне аудиторної та індивідуальної/самостійної роботи .

Таблиця 3.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10 балів	Доповідь ідеальна. Матеріал поданий на найвищому науковому рівні, з використанням оригінальних досліджень. Демонструється глибоке розуміння теми, вміння аналізувати складні етнокультурні процеси, формулювати власні висновки та критично оцінювати різні точки зору. Доповідь має високу наукову та практичну значимість.
9 балів	Доповідь на вищому науковому рівні. Матеріал поданий з використанням оригінальних досліджень. Демонструється глибоке розуміння теми, вміння аналізувати складні етнокультурні процеси, формулювати власні висновки та критично оцінювати різні точки зору. Доповідь має практичну значущість.

8 балів	Доповідь видатна. Матеріал поданий оригінально, з використанням нестандартних підходів. Використані різноманітні джерела інформації, проаналізовані на високому рівні. Демонструється глибоке розуміння теми, вміння критично оцінювати інформацію та формулювати власні висновки.
7 балів	Доповідь на високому рівні. Матеріал поданий логічно, аргументовано, з використанням наукової термінології. Демонструється вміння аналізувати інформацію, формулювати власні висновки. Використані різноманітні джерела інформації, проаналізовані на достатньому рівні.
6 балів	Доповідь добре структурована, містить актуальну інформацію, демонструє розуміння теми. Використані різноманітні джерела інформації, але аналіз міг бути більш глибоким. Можливі незначні неточності у фактах.
5 балів	Доповідь задовільно розкриває тему, але відсутня глибина аналізу. Використані додаткові джерела інформації, але їх аналіз недостатній. Можливі незначні відхилення від теми
4 бали	Доповідь має логічну структуру, але містить фактичні помилки, обмежене використання джерел.
3 бали	Доповідь містить деякі корисні факти, але загальна структура слабка, висновки не обґрунтовані.
2 бали	Доповідь має ознаки підготовки, але матеріал поданий поверхово, без аналізу.
1 бал	Доповідь не структурована, містить грубі фактичні помилки, не відповідає вимогам до оформлення.
0 балів	Доповідь не відповідає темі, відсутні будь-які ознаки підготовки.

Здобувач вищої освіти має бути оцінений не менш як з 60% семінарських (практичних) занять, передбачених навчальним планом. У випадку, якщо здобувач вищої освіти не був оцінений з відповідної кількості занять, він отримує 0 балів за кожне заняття, з якого мав бути оцінений.

При цьому здобувачу вищої освіти може бути зараховано виконання індивідуальних завдань за певне заняття якщо він не був оцінений за результатами проведення семінарського (практичного) заняття.

Основними видами індивідуальних завдань є: підготовка доповідей, рефератів; робота із описом і комплектуванням експонатів в музейному комплексі Ніжинського агротехнічного інституту в межах діяльності студентського наукового гуртка «Стежками Геродота» тощо.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Проміжний контроль проводиться у формі написання модульної роботи у вигляді есе і складається з 2 питань, що взяті із різних тем, що обговорювались на лекціях поточного модулю. Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою від «0» до «10» (докладні критерії оцінювання письмової модульної роботи представлені в табл. 3). У разі, якщо здобувач вищої освіти за проміжний контроль отримав менше ніж 5 балів, то він вважається таким, що не склав проміжний контроль.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Максимальна кількість балів за виконання будь-якого з видів індивідуальних завдань складає 5 балів.

Критеріями оцінювання роботи з літературними джерелами є здатність студента збирати джерельну інформацію та критично її опрацьовувати. Оцінювання доповіді (реферату) здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на

джерела.

Окрім цього може бути зараховано робота із описом і комплектуванням експонатів в музейному комплексі Ніжинського агротехнічного інституту в межах діяльності студентського наукового гуртка «Стежками Геродота».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПО КУРСУ

Основна література

1. Греченко Володимир, Кислюк Костянтин. Історія української культури. Київ: Кондор, 2021. 362 с.
2. Гриценко Т.Б. Культурологія: посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 392 с.
3. Культурологія: теорія та історія культури / Буравченкова Світлана, Тюрменко Ірина, Коб Євгеній, Рудик Петро. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 368 с.
4. Огієнко І. Коротка історія культурного життя українського народу. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 142 с.
5. Сабадаш Ю.С. Історія української культури ХХ ст.: хрестоматія. Київ: Ліра-К, 2022. 120 с.
6. Сабадаш Ю.С., Нікольченко Ю.М., Дабло Л.Г. Історія української культури: курс лекцій. Київ: Ліра-К, 2021. 230 с.
7. Сабадаш Ю.С., Нікольченко Ю.М., Дабло Л.Г. Історія української культури: практикум. Київ: Ліра-К, 2020. 138 с.
8. Сидорович О.С. «Історія української культури» – навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання. Ніжин: НАТІ, 2023. 80 с.
9. Етнокультурологія. Короткий курс лекцій / Укл.: Литовченко В.П., Сидорович О.С. Ніжин: НАТІ, 2024. 98 с.

Додаткова література

1. Сидорович О.С. Значення дисципліни «Етнокультурологія» в підготовці фахівців в закладах вищої освіти. Міжгалузеві наукові дослідження: можливості та варіанти впровадження: збірник наукових праць. Ніжин: НДУ Гоголя., 2022. 116 с. – С. 108 – 109.
2. Платформа для знайомства з українською культурою. Від професійних дослідників та дослідниць культури. З любов'ю, без шароварщини та кліше.
<https://uculture.com.ua/>